

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

Sikkerhetsseminar Statens jernbanetilsyn

Oslo – 7. November 2012

Ole Petter Parnemann
Politidirektoratet

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

EKSTRAORDINÆRE
HENDELSER,
SAMHANDLING OG
FORVENTNINGER

Innfallsvinkel – spørsmål :

- Hva vet politiet om Jernbanetilsynet? Jernbaneverket? NSB? Cargo nett? Bybanen i Bergen m.fl
  - Og hvor i politiet sitter riktig kunnskap ?

  - Hva vet Jernbanetilsynet, JBV, NSB m fl om politiet ?
  - Sitter kunnskap på rett sted ?

  - Hvilke forventninger har vi til hverandre ?

  - Hvordan fungerer vi i hverdagen ?
  - Hvordan fungerer vi i krise?
-

Rolleforståelse - og litt avgrensning

- Er vi omforent om hverandres roller og ansvarsområder ?
  - I hverdag og i krise ?
  - **Hverdag** - 750 000 operative hendelser pr år
Eks arbeidsulykker og enkeltstående ulykker – utenfor her
  - **Kriser** – det ekstraordinære – fokus her
Forsøkt satt i sammenheng i det "store bildet"
-

Hva er politiberedskap?

- Generell politiberedskap
  - Politiets døgnskuttinuerlige beredskap (24/7) – ordenstjenesten
  - Håndtering av regulære politioppdaver
  - Patruljetjeneste
- Krisehåndteringsberedskap/ekstraordi nære hendelser
  - Planverk og tiltak
  - Kompetanse og organisering

Lillestrøm

Sleipner

Åsta

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

God beredskap = økt sikkerhet

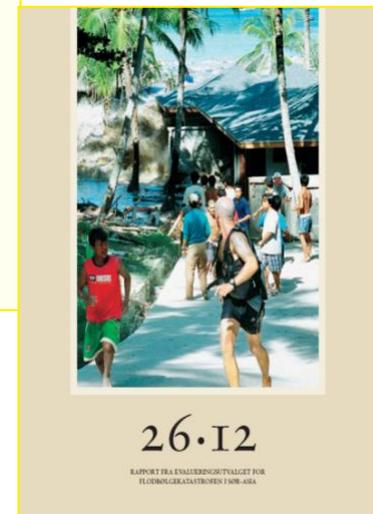

Prinsipper i den nasjonale og lokale beredskapen

Grunnleggende prinsipper

- Ansvarsprinsippet
- Nærhetsprinsippet
- Likhetsprinsippet
- Ny: samvirkeprinsippet

Hva legger vi i politiet i god beredskap ?

- Gode forberedelser på tenkte hendelser/scenarier
  - Planer for slike
  - Kjent stabsorganisering (contra linje)
  - Kriseorgansisering / stabsorganisering ?
  - Organisasjon trent i krisehåndtering ?
  - Erfaringsbasert læring
  - " best practice? "
  - Trenet mannskap / gjennomførte øvelser
  - God opplæring ?
  - Tilsynsordninger ?

  - Alle: forhåndstiltak !
-

DEL 2 :

Kort om organisering av politiet

- Org.kart
  - Distrikter
  - Nasjonale ressurser
  - Politidirektoratet (POD)s ansvar og rolle
  - Justis- og beredskapsdepartementet (JBD) rolle
  - Org av krise / sentral krisestyring
  - Politikers involvering i stor hendelse / krise ?
-

Krisestyringsapparatet - skjematisk

POLITISK

Regjeringen

STRATEGISK

KSE

Regjeringens kriseråd

JD

UD

HOD

FD

Andre

OPERASJONELT

PST/
DSE

POD

DSB

Ambassade

Helsedir.

Strålevern
Kriseutv.

FOH

Mattilsynet
Kystverket
Luftfartstilsynet
Avinor
Petroleumstils.

TAKTISK

PD/særorg

Siviltforsv.

URE

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

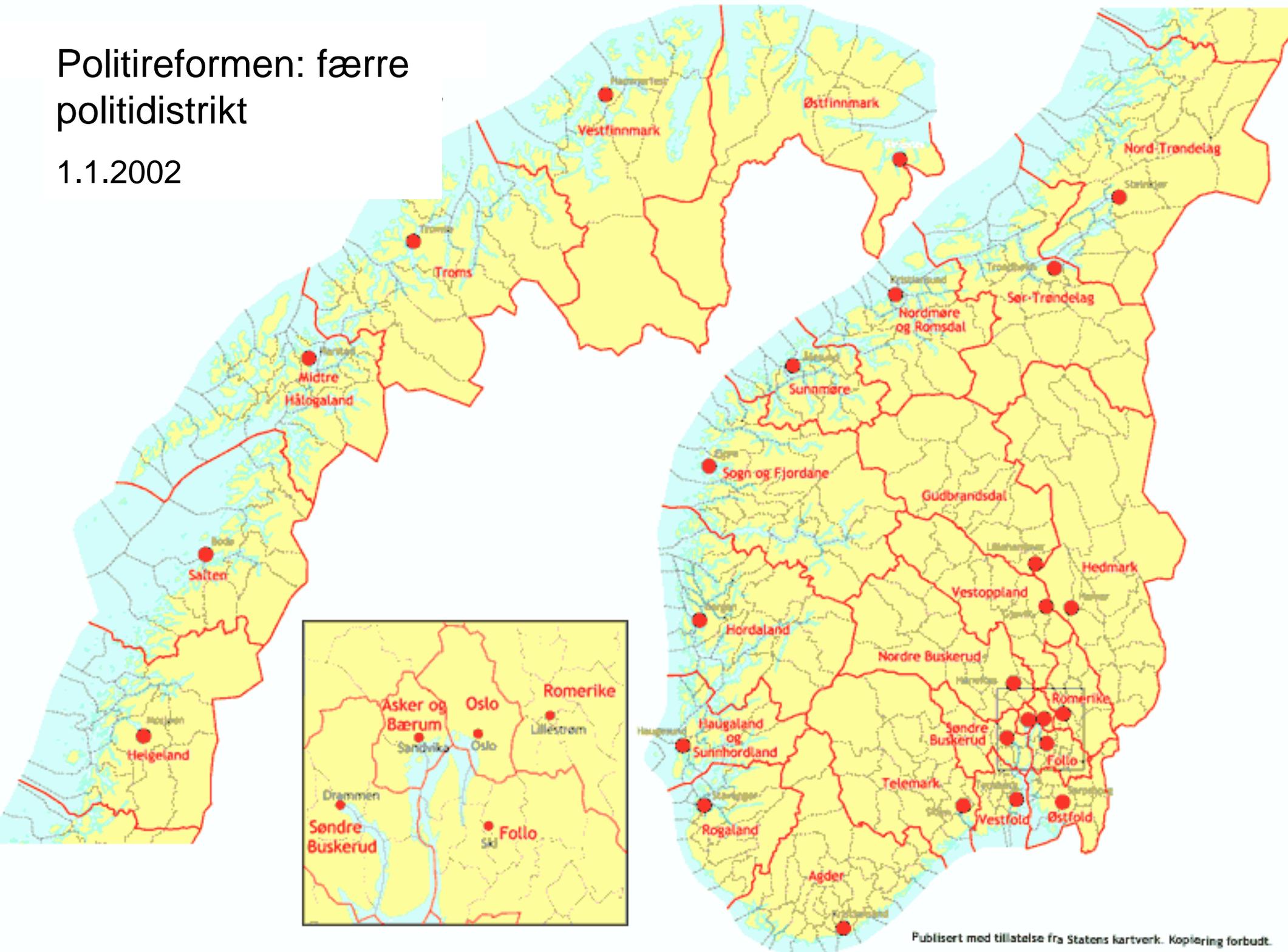

POD skal lede og samordne politiet for å skape en forutsigbar, handlekraftig og fleksibel etat til beste for publikum

POD skal videreutvikle politiets beredskaps- og krisehåndteringsapparat

Politireformen: færre politidistrikt

1.1.2002

Operasjonssentral

Operasjonssentralen - daglig ledelse

- Koordinere den operative tjenesten i politidistriktet
- Lede den taktiske innsatsen
- Påse at straksetterforskning iverksettes
- Døgnbasert mottak av meldinger og nødanrop (112)
- Videreformidling av meldinger og oppdrag til operative enheter
- Føre vaktjournal
- Føre ressursoversikt over operative ressurser
- Være redskap for politimesterens stab, dersom den er satt

Personellressurser i politiet pr 31.12.11.

Totalt 13941 stillinger*

- **7910 politistillinger**
- **799 juriststillinger**
- **5 262 sivile stillinger**

* i tillegg kommer PST, POD og sysselmannen

Nasjonale beredskapsressurser organisert ved Oslo politidistrikt

- Beredskapstroppen
  - Livvakttjenesten (Oslo pd og PST)
  - Bombegruppen
  - Krise/gisselforhandlere
  - Politihelikopter
  - Mobilt innsatskonsept (MIK)
-

Innsatspersonell kategori 1: Beredskapstroppen (BT)

- 70 tjenestemenn
- Egen grunnutdanning
- 800 timer trening årlig

HELIKOPTERTJENESTEN

Politihelikopteret

- Lett 2 motors
- Seter 2 -+4
- Hastighet: 220 km/t
- Rekkevidde 550 km
- Flytid 2 t 30 min
- Lastekapasitet: 750 kg (inkl. drivstoff/crew)
- Utrustet for instrumentflyging
- Spesialbygget for søk og overvåkning/spaningc

Beredskap:

07-23 5 min

23-07 15 min

Bistandsressurser til politiet :

- **Ref. Samvirkeprinsippet** (dog likevel **ikke endret ansvar !**)
  - **Mange aktører;**
    - Forsvaret
    - Røde Kors
    - Sivilforsvaret
    - Alpine redningsgrupper
    - Offentlige etater
    - Frivillige org
  - **Objekteier !** (rolle avhengig av fase i saken, jfr. redde liv, pol.l. § 27)
-

Heimevernet

- Primært Objektivakthold
  - Samarbeidsavtale mellom FOHK og POD
  - Kan gis begrenset politimyndighet
- Bistand ved naturkatastrofer eller alvorlige ulykker, jfr. HV-lovens § 13
- Bistandsanmodning fra andre enn politiet fremsendes via politiet

Forsvarets spesialkommando (FSK)

- *Bakgrunn*
Operativ i 1982 som en bistandsressurs til politiet
- *Oppdrag*
Bistå med bekjempelse av terrorisme og sabotasje, primært på oljeinstallasjoner og fartøyer.
- *Eksempel*
Øvelse GEMINI – terroranslag mot installasjon på kontinentalsokkelen

Kystvakten

- Selvstendig, begrenset politimyndighet i henhold til Kystvaktloven (§21)
- Fiskerioppsyn/håndhevelse
- Bistand til Schengenkontroll
- Håndhevelsesbistand til politiet (§17) - (bekjempe forbrytelser/ ulovlige aksjoner) jfr bistandsinstruksen

Ledelse ved Forsvarets bistand til politiet

Politimesteren har ansvaret for å planlegge, iverksette og lede slike operasjoner.

Bistandsenheter som BT, FSK, KV og HV er underlagt PMs overordnede ledelse og vil eventuelt få selvstendige oppdrag.

Ref. ny bistandsinstruks -

- kgl.res. 22.juni 2012

DEL 3 :

Formelle forankringer – ansvar

Hvorfor politiet ?   Ansvar og hjemmel ?

Politiets beredskapsansvar

St meld nr 42 (2004-2005) Politirollemeldingen

- ”Politiet skal være **den sentrale aktøren** i det sivile samfunnets beredskap mot store ulykker, naturkatastrofer og terroranslag, og **ha det sentrale ansvaret** i den lokale beredskapen med øvelsesmønster basert på samvirke med andre nødetater, Forsvaret, kommuneledelse, lokalt næringsliv, frivillige organisasjoner og publikum”

Politi loven § 27, ulykkes- og katastrofesituasjoner

- Politiet skal **iverksette og organisere redningsinnsats** der menneskers **liv eller helse** er truet, hvis ikke annen myndighet er pålagt ansvaret.
- I ulykkes og katastrofesituasjoner skal politiet **iverksette tiltak** som er nødvendig for å avverge **fare eller begrense skade**. Inntil ansvaret blir overtatt av annen myndighet, skal politiet organisere og koordinere hjelpeinnsatsen.

Innsatsområde "Faser"

Minutter - timer

Flere døgn

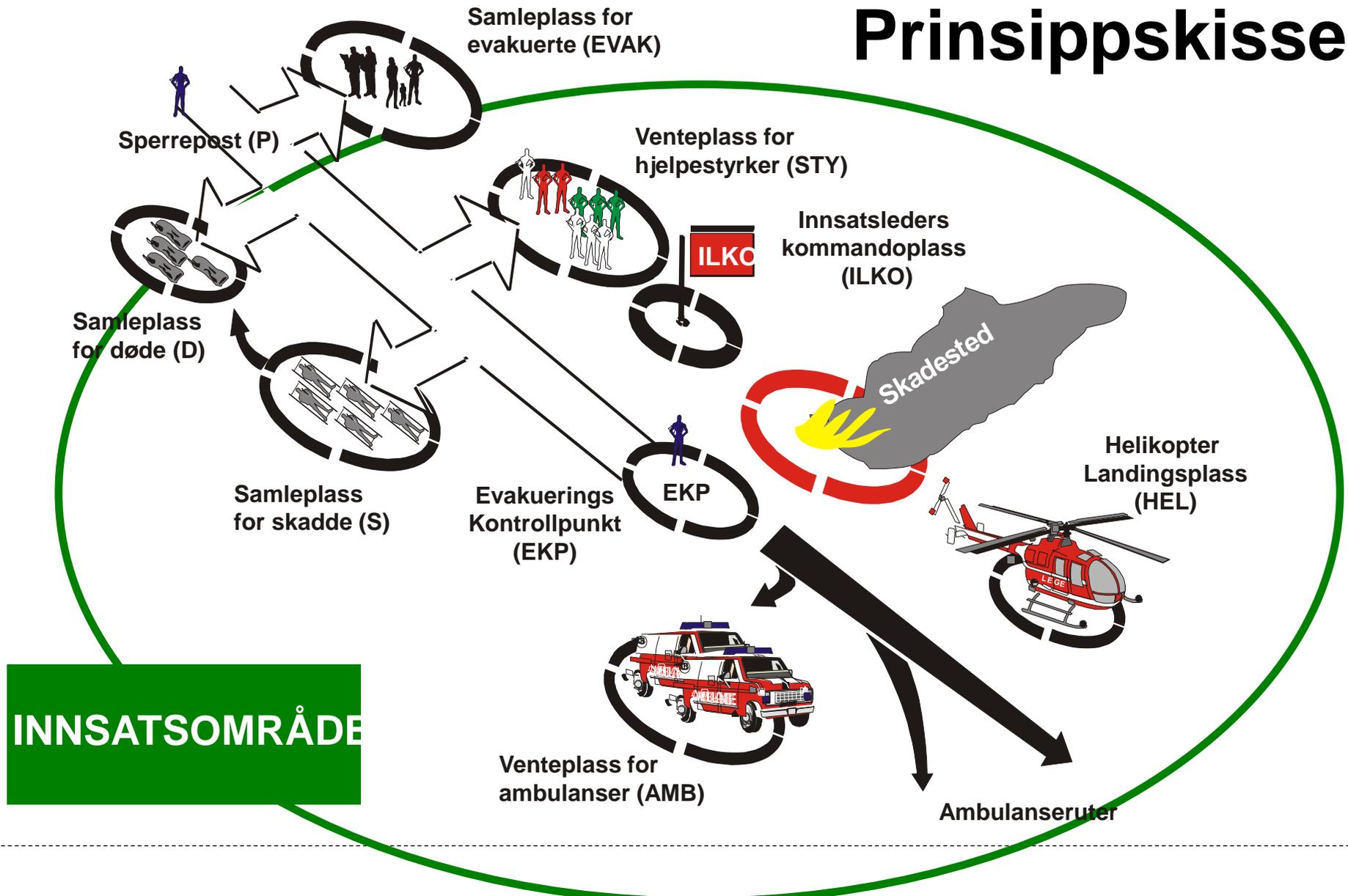

Flere måneder - år

Prinsippskisse

Politiets ledelse på taktisk nivå

DEL 4 : Er vi godt nok forberedt – politi-jernbane ?

- Vet politiet lokalt (der det er jernbane) nok om Jernbanetilsynet?
Jernbaneverket? NSB m fl ?
  - Kjent med hverandres kriseplaner ? Grønn/gul/rød ? PBS ?
  - Kjent med hverandres varslingsrutiner ? (eks skjema!!)
  - Øves nok sammen ?
  - God nok dialog i det daglige ?

  - Orienter seg inn mot PM / LRS ?
  - Inn mot Fylkesberedskapsråd (FM / PM mfl.)

  - Samtrene, alle etater på tvers !!
  - Øve, øve, øve !
-

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

Planverk

- F eks.

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

Politiets beredskapssystem (PBS) er fundamentet for en enhetlig og effektiv håndtering av så vel ordinære som ekstraordinære hendelser og kriser.

PBS I gir retningslinjene for politiets beredskapsarbeid.

PBS I

POLITIET

PBS I

POLITIETS BEREDSKAPSSYSTEM DEL I
Retningslinjer for politiets beredskap

Varslingslister

Jernbaneverket

Vedlegg 1 til Beredskapshåndboken

MAL FOR LOKAL VARSLINGSLISTE FOR ...TOGLEDEROMRÅDE

VURDERING AV MOTTATT MELDING OM UØNSKET HENDELSE • Det skal tas høyde for "Vest mulig hendelse" og varsles i henhold til dette. • Dersom en topphendelse eller hendelse meldes inn og situasjonen er avklart og under kontroll og det ikke er personskaide, da skal varslingsliste ikke benyttes. • Oppgis det at redningsetatene er varslet, så skal allikevel togleder kontrollere dette. • På uoversiktlige strekninger og strekninger med vanskelig framkommelighet skal Hovedredningssentralen varsles. • Kun nødnr. 110, 112 og 113 skal brukes ved varsling. Hovedredningssentralen Sør-Norge Alarm 51 51 70 00 Hovedredningssentralen Nord-Norge Alarm 75 55 90 00															
Togleder varsler:	Telefonnummer	Varslet klokken	TH = Topphendelse, H = Hendelse. ■ = Skal varsles, ☒ = Skal vurderes	TH-1: SAMMENSTØTT OG TOG	TH-2: SAMMENSTØTT OG OBJEKT	TH-3: BRANN	TH-4: PASSASJER SKADET PÅ PLATTFORM	TH-5: PERSONER SKADET VED P.O.	TH-6: PERSONER SKADET I OG VED SPOR	TH-7: ANSPORING	H-1: Sittetuefall	H-2: Tog sammen (etter 20 min. uten kontakt)	H-10: Tog stoppet under vanskelige forhold (etter 20 min. vurderes å aktivere trekk kraft, og umiddelbart tumsler over 500m)	H-11: Akutt forurensning.	H-12: Trussel over telefon, Misantaliig gjensvar/ person(er)
Brann	110		■	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Politi	112		■	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Ambulanse AMK	113		■	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Beredskapsvakt togleder	Lokal liste		■	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Elkraftsentral *	Lokal liste/ BMS		■	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Fagleder Jernbane (er en eller flere av redningsetatene kalt ut, skal PL-J varsles).	Lokal liste		■	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Beredskapsvakt linjen/ strømforsyning	Lokal liste/ BMS		■	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Vakttr. Berging og Beredskap	90187911		☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Jernbane			☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Operasjonell togselskap som er/ blir berørt. **	Lokal liste		☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Oslo Sporveier: Oslo S-Nationalth.	22084288		☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Regional administrasjonsvakt	Lokal liste		☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Tilstående Toglederområder	Lokal liste		☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Sentral info-vakt	91655655		☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Jernbaneverkets Uhellskommisjon	91655257		☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Togdriftsleder	Lokal liste		☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Trafikksjef	Lokal liste		☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Områdesjef Txp	Lokal liste		☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Bedriftshelsetjeneste (Trafikk personale involvert)	Lokal liste		☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Verneombud trafikk/ HVO (T)	Lokal liste		☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒

* I tillegg kan melding sendes på PC Wincom.
 • Oversikt over færtig gods og vognopptak skal finnes hos togleder.
 • Togdriftsleder er ansvarlig for å holde oppdatert lokal varslingsliste for sitt toglederområde.
 • Ved topphendelse Brann skal El.kraftsentralen varsle Driftsentral BaneEnergil i tilfelle nærferingsanlegg.
 • Situasjoner hvor JBV som TU-enhet er involvert skal den regionale administrasjonsvakten varsles.
 Jernbaneverkets styringsystem STX-2117 Rev. 04 (17.05.07) Godkjent av: Jernbanedirektøren Side 1 av 1

- For eksempel:
- Er varslingslistene kjent også hos lokalt politi ?
- Er man kjent nok ; jernbane – politi ?
- Øves nok ?
- Papirøvelser ?

Hva påvirker politiets planlegging fremover?

- Stortingets 22. juli komité – komitèinnstilling 8.3.2012, jf høring i Stortinget
- Evaluering av PODs håndtering av hendelsene 22.7.2011 (rapport av 14.12.2011)
- Politiets evaluering etter terroraksjonene 22.7.2011 (Sønderlandutvalget) – 15.3.2012
- 22. juli kommisjonen - 10.8. 2012
- JDs St.meld. om samfunnssikkerhet
- JDs St.meld. videreutvikling av politi- og lensmannsetaten (resultatreformen)
- JDs St.meld. Oppfølging av 22.juli kommisjonen
- POD's ROS-analyse – "Politiets innsatsevne" – årsskifte 2012/2013

Politiet – en viktig samarbeidspartner for samfunnssikkerhet

- Politiet skal være den sentrale aktøren
- God antiterrorberedskap i politiet er viktig for å kunne avverge og bekjempe terroranslag
- Styrke samfunnets evne til å forebygge kriser og ulykker, og å håndtere ekstraordinære situasjoner

Lokal beredskap og øvelser

- Nødetater
- Forsvaret
- Kommuneledelse
- Objekteiere/jernbane m fl
- Lokalt næringsliv
- Frivillige organisasjoner
- Publikum

Befolkningen skal være trygge på at riktige tiltak blir iverksatt

Til slutt - nådde vi noe av formålet i dag ?

- Økt forståelse for rolle / oppgave
    - særlig ved ekstraordinære hendelser
  - Litt om det store bildet - hva vet vi om forventninger til hverandre?
  - Tilstrekkelig klarhet i rolleforståelser i krise - JBT, JBV, NSB o.a.?
  - Grunnlag for økt gjennomføringsevne ? Kan vi forbedre oss ?
  - Er det potensiale til økt samarbeide? sentralt ? lokalt ??
  - Vi er sårbare. Vi vet aldri hva neste krise vil inneholde !!
  - **Er vi forberedt ?**
-

A photograph of a river with white water rapids flowing over dark rocks. The water is turbulent and white with foam. The rocks are dark and jagged. In the foreground, there is some dry grass and small plants. The background is a dense forest of green trees. The text "Takk for meg" is overlaid in the center of the image in a white, sans-serif font.

Takk for meg